

Zásady správania sa pri styku s osobami so zdravotným postihnutím

Vďaka pokroku v technológii, v medicínskej starostlivosti a v legislatíve (vrátane Zákona o zdravotne postihnutých Američanoch – ADA, ktorý bol podpísaný americkým prezidentom Bushom 26. júla 1990) sa výrazne zvýšila aktivita ľudí so zdravotným postihnutím a ich snaha začleniť sa plnohodnotne do spoločenského života. Vďaka tomu aj u nás sa už stále častejšie na verejnosti stretávame s osobami s rôznym druhom zdravotného postihnutia a preto je nutné osvojiť si niektoré medzinárodne odporúčané pravidlá správania sa pri spoločenskom alebo pracovnom kontakte s osobou so zdravotným postihnutím.

7.1. Všeobecné odporúčania:

- Pri stretnutí sa s človekom, ktorý je zdravotne postihnutý, treba hľadiť na neho **v prvom rade ako na osobu** a nepoužívať výraz handicapovaný, alebo postihnutý pred výrazom osoba. Napr. lepšie je povedať *osoba so zdravotným postihnutím*, ako zdravotne postihnutá osoba.
- Treba si uvedomiť, že aj keď je zdravotné postihnutie spôsobené chorobou, alebo nehodou, **samotné postihnutie nie je chorobou**. Môže ísť napr. o poruchu funkcie zraku, sluchu, pohybu.
- Treba si uvedomiť, že osoby s chronickým ochorením orgánu, alebo systému, ktorého dysfunkcia nemusí byť viditeľná, môžu byť práve tak obmedzované ako osoby, kde je dysfunkcia viditeľná. Nie všetci sú odkázaní na užívanie vozíčkov, nemusia mať biele palice, vodiacich psov alebo používať posunkovú reč.
- Treba si uvedomiť, že osoby so zdravotným postihnutím **môžu viesť** tiež **zaujímavý život**.
- Treba sa rozprávať vždy priamo s osobou so zdravotným postihnutím, a nie cez tretiu osobu. Pomôžme osobe so zdravotným postihnutím zaradiť sa do skupiny (spoločnosti). O zdravotnom postihnutí diskutujme radšej priamo s osobou, ktorá je postihnutá a nie s inými v jej prítomnosti.
- Je lepšie priamo sa opýtať, či osoba so zdravotným postihnutím potrebuje asistenciu a nepredpokladať automaticky, že je to potrebné. Ak odpoveď je neprimeraná, alebo negatívna, nie je to už náš problém, ale problém osoby, ktorej sa to týka. **Nikdy, ale nikdy** nezačnime tlačiť vozíček, alebo chytať niekoho za rameno bez toho, aby sme sa ho najprv opýtali.
- Je nutné jednať s dospelými ako s dospelými. Osobu so zdravotným postihnutím môžeme oslovovať krstným menom len keď je familiárnosť namieste, resp. v súlade so správaním sa k všetkým ostatným osobám v spoločnosti. Používajme titul ako bežne u iných pracovníkov.
- Nechajme osobe so zdravotným postihnutím priestor na pokojné rozprávanie a chôdzu.

- Zhodnoťme **čo môže** osoba so zdravotným postihnutím **robiť**. **Pamätajte, že ťažkosti môžu byť spôsobené viac prístupom spoločnosti a bariérami v prostredí ako samotným zdravotným postihnutím.**

7.2. Niekoľko špecifických zásad pri komunikácii s osobou s ťažkou poruchou zraku:

- Pri stretnutí a pozdravení sa vždy identifikujte seba a osobu, ktorá je s vami. Napr. „Vedľa mňa vpravo je Mária“.
- Na začiatku rozhovoru oslovte menom osobu, s ktorou sa zhovárate. Používajte normálny tón a hlasitosť. Naznačte, keď budete chcieť ukončiť rozhovor alebo odísť.
- Keď chcete podať ruku, je potrebné povedať niečo také ako napr. „Podáme si ruky?“.
- Opýtajte sa, či potrebuje nejakú pomoc. Ak ste asistentom, podajte svoje rameno. Upozornite na schodíky, alebo zmenu úrovne dlažby. Používajte upozornenia výrazmi, ako sú „vpravo“ a „vľavo“ .
- Ak ponúkate sedenie, oprite ruku nevidiacej osoby na zadné alebo predné operadlo sedadla.
- Pri platení, resp. manipulácii s peniazmi rozdeľte peniaze podľa ich hodnoty. Podajte spolu a slovne označte napr. koruny, päťkorunáčky, desaťkorunáčky apod.

7.3. Niekoľko špecifických zásad pri komunikácii s osobou s ťažkou poruchou sluchu

- Vždy komunikujte tvárou v tvár (nepočujúci vedia odčítať z pohybu pier slová, ktorými sa mu prihovárate).
- Ak ste v spoločnosti viacerí, snažte sa pretlmočiť nepočujúcemu aj rozhovor počujúcich.
- V nebezpečných, život ohrozujúcich situáciách jednajte okamžite, bez pokusu o slovné informovanie, dodatočne môžete situáciu vysvetliť.